

1. Бойченко І. К. *Філософія історії : [підручник] / І. К. Бойченко.* – Київ : Знання, 2005. – 120с.
2. Компанієць Л. Г. *Сутність поняття «діяльність» / Людмила Георгіївна Компанієць // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашикевич.* – К. : ВІР УАН, 2010. – Випуск 41. – С. 258 – 266.
3. Никифоров А. Л. *Деятельность, проведение, творчество / Александр Леонидович Никифоров // Деятельность: Теории, методология, проблемы.* – М. : Наука, 1990. – С.110–121.

Оксана Онищук

Національний університет «Львівська політехніка»

м. Львів

ГЛОБАЛЬНА СОЦІАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ І МОДЕЛІ МОРАЛІ

Глобалізація як провідна тенденція сучасного світу передбачає взаємозалежність соціуму у всіх аспектах у вимірах планетарного масштабу. Людство постає соціальною цілісністю, що яскраво проявляється в усіх провідних сферах функціонування (наприклад, в економіці – це провідна роль транснаціональних корпорацій, світові економічні угоди, наднаціональна інтеграція і т.д.; в політиці – наднаціональні блоки чи організації (Інтерпол, Європарламент), коаліції чи регіональні об'єднання; в культурі – тенденція масифікації, одноманітності і ін.), що передбачає тісну взаємодію та відкритість. Особливостями такої соціальної реальності є глобальні комунікації, технологічні спеціалізації, моральна безвідповідальність, експерименти з генними кодами, що разом створює ряд негативних особливостей, найперше з приводу ідентичності, коли є загроза втрати традиційних соціальних якостей. Сучасні інформаційні системи руйнують попередні соціальні інститути, що веде до відчуженості, самотності, дефіциту міжособистісних стосунків. Людина може розраховувати на себе, а зв'язати воедино життєві цілі, вчинки, дії та їх морально-ціннісні характеристики і значення стає дуже важко. Багато інтелектуалів пов'язують вихід з такої ситуації з переходом до нового типу соціальної структури та розвитку, яке б базувалось на пріоритетах морально-етичних установок. Проблема в тому, які цінності мали б лягти в основу концептуального поля сучасного розвитку цивілізації, оскільки, наприклад, технологічно відсталі локальні культури протиставляють постіндустріальному глобальному світові культурно-релігійну ідентичність,

часто відкидаючи новації розвинутих країн, тоді як ідентичність західного світу базується на інших кодах.

Нова соціальна парадигма поставила людину в нову моральну ситуацію, коли необхідність розширення горизонтів моральної відповідальності до меж усього людства постає потребою кожної людини.

Одна з моделей моралі постмодерної епохи передбачає формування так званої «мереженої» моралі, яка б забезпечувала взаємодію між локальними видами моральних регуляцій. Локальні постають як етнічні чи релігійні, або ж регіональні системи цінностей. Тут головною метою постає забезпечення комунікації та взаєморозуміння між окремими (локальними) системами моралі з метою підвищення інтелектуальності, вдосконалення та цілеспрямованої регуляції процесів у динамічному мінливому соціумі.

Іншою моделлю виступає модель жорсткої диференціації країн, людей, сфер діяльності на умовні дві частини – тих, які включені в глобальні процеси, і тих, що виключені з них. Така модель може призвести до розриву комунікації, збільшенню прірви між цими світами, утворення ізольованих систем моралі.

Ще одна модель бачиться як ситуація антропої катастрофи, коли навіть існування людства на сучасному рівні виключається, характеристики змінюються настільки, що людина примітивізується до первісних інстинктів. Така картина не виглядає фантастичною на фоні ірраціональних соціальних практик сучасності, актуалізацією міфологічного світогляду, неоязичницьких культів, панування масової культури, що не ставить пріоритетом розвиток якостей особистості.

Таким чином, можна стверджувати, що глобалізаційні процеси можуть мати різні сценарії розвитку, передбачити які важко. Проте, найбільш оптимальним бачиться все ж синергетичний підхід, який у своїй основі передбачає, що формування нової структури можливе за умови включення в неї елементів старої. Найоптимальнішим постає варіант розвитку моральності через ретрадиціоналізм моральних цінностей на основі етики відповідальності та полісегментного концепту толерантності. Базовий шар толерантності включає в себе найважливіші якості, необхідні сьогодні для сталого розвитку – терпимість, стриманість, плюралізм, соціальна свобода, права людини. Перспективною бачиться також ідея коеволюції соціально-культурних зразків техногенного Заходу, традиційного Сходу і Євразійського типу цивілізаційного розвитку пострадянських країн.